

TAMPEREEN KAUPUNKI

Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapa

TAMPEREEN KAUPUNKI

Hyvä hallinto- ja johtamistapa sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja tuloksellisuus

Kasvatus- ja opetuspalveluiden kuvaus ja itsearviointi 01.02.2019

Kasvatus- ja opetusjohtaja Kristiina Järvelä

Kasvatus- ja opetuspalveluiden keskeisimmät tehtävät ja toiminta-ajatus

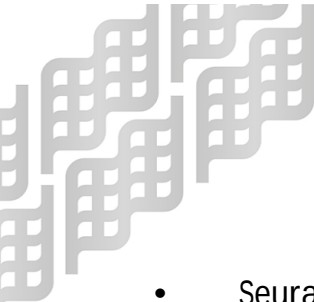
- Kasvatus- ja opetuspalveluiden keskeisimmät tehtävät ja toiminta-ajatus :
 - Järjestää varhaiskasvatustusta mukaisesti varhaiskasvatusta
 - Järjestää perusopetustusta mukaisesti esi- ja perusopetusta
 - Järjestää erityistä hoitoa ja erityisopetusta sitä tarvitseville lapsille

Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatustusta mukaisesti varhaiskasvatusta ja perusopetustusta mukaisesti maksutonta esiopetusta sekä perusopetusta perusopetustusta mukaisesti alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Tampereen kaupungissa tuotetaan varhaiskasvatustusta sekä kunnallisena että yksityisenä palveluna. Kasvatuksen ja opetuksen palvelut järjestetään siten, että toiminnan johtamisessa ja ohjauksessa toteutetaan sujuvan kasvun ja opinpolun periaatetta.

Kasvatus- ja opetuspalveluiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet

- Kasvatus- ja opetuspalveluiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet toimintaympäristön, toiminnan sekä siihen liittyvien uhkien ja mahdollisuuksien mukaan:
 - Vastata kasvaviin ja muuttuviin palvelutarpeisiin
 - Palveluverkon resurssien jako alueelliset erot huomioiden
 - Terveellisten ja turvallisten työ-,kasvu- ja oppimisympäristöjen ylläpitäminen ja laadun takaaminen
 - Digitalisaation monipuolinen eteneminen ja hyödyntäminen kasvatus- ja opetuspalveluissa

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

- Seuraavien ohjaavien kysymysten perusteella toimintayksikkö arvioi ja kuvaa nykytilan ja tavoitetilan hallinto- ja johtamiskulttuurin mukaisista menettelyistä sekä määrittelee arvionsa perusteella tarvittavat kehittämistoimenpiteet
 - **Hyvän hallinnon osa-alueiden, vastuiden ja toimintatapojen määrittely** (hyvän hallinnon periaatteet ja prosessi: palvelujen laatu ja tuloksellisuus, tasapuolisuus ja puolueettomuus, selvittämisvelvollisuus, perusteleminen ja päätöksenteko, avoimuus ja hyvä tiedonhallintatapa), ohjaus ja valvonta
 - **Millä tavalla johto** (toimielin, johtava viranhaltija, esimies) osoittaa esimerkillään sitoutumisen kaupungin johtamis- ja eettisiin periaatteisiin ja viestii johdonmukaisesti toiminnallaan niiden merkityksestä henkilökunnalle ja palveluita tuottaville organisaatioille?
 - **Miten** ja missä johto on määritellyt ja toimeenpannut johtamisen rakenteet (mm. tehtävät, toimivaltuudet, toimintaprosessit), sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut, velvollisuudet, raportointimenettelyt esimiehille ja henkilöstölle?
 - **Miten** johto viestii henkilöstölle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tärkeydestä, merkityksestä ja hyödyistä, sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteista ja menettelyistä?
 - **Miten** johto on ohjeistanut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisen sekä järjestänyt (esim. konsernimääräykset, ohjeet, prosessien kuvaukset) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan yksikön eri toimintoihin? **Miten** siinä otetaan huomioon toimintaympäristön muutokset?
 - **Miten** johto varmistaa asiantuntevan henkilöstön ja että henkilöstö ylläpitää ja jatkuvasti kehittää ammatillista osaamistaan (rekrytointi, koulutustarpeiden arviointi, resursointi, osaamisen kehittäminen)?

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

Hallinto- ja johtamiskulttuurin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Hallinnon osa-alueet vastuut ja toimintatavat on määritelty. Vastuita, kaupungin ohjeita ja menettelyitä on käsitelty toimielimen, esimiesten ja henkilöstön kanssa vuosittain esim. palveluryhmän yhteisissä koulutuspäivissä.	3,1		Kasvatus- ja opetuspalveluiden johtoryhmä
Palveluryhmässä on sovittu ja organisoitu menettelytavat, joiden mukaisesti toimitaan, kun havaitaan kaupungin ja palveluntuottajan toiminnan olevan epäeettistä (raportointi esimiehelle, tarvittaessa lakitoiminnolle ja anonyymisti sisäiselle tarkastukselle)	3,2		Kasvatus- ja opetuspalveluiden johtoryhmä
Johtamisen rakenteet on määritelty ja toimeenpantu esimiehille ja henkilöstölle. Johtoryhmätyöskentelystä laaditaan muistiot, tavoite- ja kehityskeskustelut dokumentoidaan, tehtävien ja osaamistarpeiden perusteella sovitaan kouluttautumisesta sekä suoriutumisen ja osaamistarpeiden uudelleen arvioinnista.	3,2		Kasvatus- ja opetuspalveluiden johtoryhmä

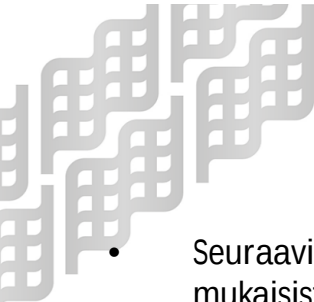
Huom! Kehittämistoimenpiteet kirjattu, mikäli ko. kohdan arvio nykytilasta <3

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

Hallinto- ja johtamiskulttuurin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Palvelualueen keskeisimmät toiminnot ja toimintatavat on määritelty ja kuvattu. Kuvauksissa on esitetty prosessien kulku, eri toimijoiden tehtävät ja toimenpiteet (ottaen huomioon riskiprofiilin riskit ja kontrollit), seuranta- ja valvontamenettelyt. Tehtävät ja toimenpiteet käsitellään ja sovitaan henkilöstön kanssa tavoite- ja kehityskeskustelujen yhteydessä. Turvatyöryhmät ennakoivat, suunnittelevat ja ohjeistavat ja kokoontuvat säännöllisesti.	3,0		Kopa jory
Henkilöstön rekrytointi-, perehdytys- ja koulutusmenettelyt on arvioitu, ohjeistettu ja toimeenpantu suunnitelmallisesti palvelualueen toimintaympäristön muutosten, tavoitteiden, olennaisten mahdollisuuksien ja riskien perusteella.	3,2		Kopa jory
Johtamiseen ja riskienhallintaan liittyvä dokumentaatio: Toimintasääntö, delegointimatriisi, riskienhallintasuunnitelma, yksiköiden omat turvallisuuskansiot			
Kokonaisarvio hallinto- ja johtamiskulttuurin nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3,10 3,34 Säännöllinen kokouskulttuuri edesauttaa ohjeiden ja sääntöjen noudattamista.			

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

Valitukset, oikeudenkäynnit, merkittävät korvausvaatimukset tai oikeusseuraamukset	Ajankohta	Taloudellinen riski (€ arvio)	Vastuutoimija(t)
- AVI-selvitys kesäpäivystyksen resursseista	9.10. ja 5.12.2018		Palvelupäälliköt ja vastaavat rehtorit
- Kantelu Sammon koulun rehtorin, opettajien ja Taidekaari-kulttuurikasvatusohjelman organisoineen kaupungin kulttuurikasvatusyksikön menettelystä opetusta järjestettäessä	26.4.2018		Palvelupäälliköt ja vastaavat rehtorit
- selvityksiä aluehallintovirastolle	20.2.,23.3.,3.4.,19.4.,24.5.		Palvelupäälliköt ja vastaavat rehtorit

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

- Seuraavien ohjaavien kysymysten perusteella toimintayksikkö kuvaa nykytilan ja tavoitetilan järjestelmällisen ja tuloksellisen riskienhallinnan mukaisista menettelyistä sekä määrittelee arvionsa perusteella tarvittavat kehittämistoimenpiteet
 - **Miten** varmistetaan strategisten sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden riittävyys, olennaisuus, selkeys ja tavoitteellisuus, jotta tavoitteisiin ja toiminnan tuloksellisuuteen liittyvät riskit voidaan tunnistaa ja arvioida?
 - **Millä** tavalla johto käsittelee kaupunkistrategian ja toiminnan ja talouden tavoitteet henkilökunnan kanssa (sekä arvioi ja varmistaa toteutumisen)?
 - **Miten** varmistetaan talousarvion realistisuus suhteessa palvelutarpeisiin sekä investointien tulorahoituksen riittävyys? **Miten** toiminnan suunnittelussa hyödynnetään vaikutusten (mm. kuntalais-, yritys-, ympäristö) arviointeja?
 - **Miten** toteutetaan toimintaympäristön analysointi ja riskiprofiilin laatiminen? **Miten** riskejä ja epävarmuustekijöitä tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan eri organisaatiotasolla? **Miten** toimintaympäristön muutokset otetaan huomioon mahdollisuuksien ja uhkien sekä niiden hyväksyttävyyden arvioinnissa?
 - **Miten** riskien hyväksyttävyydestä ja hallintamenettelyistä (eri toimijoiden kanssa) päätetään sekä riskien hallintakeinojen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään? **Miten** vastuiden ja toimivaltamääräysten tarkoituksenmukaisuutta, roolien selkeyttä sekä prosessien toimivuutta arvioidaan ja päätetään toimenpiteistä? **Miten** resursoinnin riittävyys, riittävät ja ripeät toimenpiteet varmistetaan?
 - **Miten** riskienarvioinnissa otetaan huomioon esimerkiksi toiminnan ja investointien tuloksellisuuteen, jatkuvuuteen ja häiriöttömyyteen, henkilöstön jaksamiseen, fyysiseen turvallisuuteen, tilojen kuntoon ja sisäilmaolosuhteisiin, lainmukaisuuteen, toiminnan eettisyyteen, väärinkäytöksiin sekä tietojen ja raportoinnin luotettavuuteen liittyviä riskejä?
 - **Miten** varmistetaan, että riskienhallinnan toimenpiteet saadaan kiinteäksi osaksi tavanomaisia suunnittelu-, päätöksenteko-, talous- ja toimintaprosesseja? **Miten** riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan talousarviovuoden aikana?

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Järjestelmällisen riskienhallinnan nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Palveluryhmälle on määritelty vuosittain palvelutarpeiden ja kuluvan vuoden talousarvion toteutum tiedon perusteella selkeät ja mitattavat realistiset toiminnan tavoitteet sekä osoitetaan niiden edellyttämät määrärahat (palvelu- ja vuosisuunnitelma). Palvelualueen strategiset sekä toiminnan ja talouden tavoitteet ovat pohjana palveluryhmän tavoitteiden asettamiselle.	3,1		Kopa jory
Kaupunkistrategian ja toiminnan ja talouden tavoitteet on käsitelty henkilökunnan kanssa.	3,2		Esimiehet
Talousarvio on realistinen suhteessa palvelutarpeisiin sekä investointien tulorahoitukseen.	2,5	Varhaiskasvatuksen talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän kehittäminen	2019-2020 Hartman, Jurvela, Järvelä
Tapahtumia tunnistetaan toimintaympäristöanalyysissä palveluryhmän toiminta-ajatukseen sekä tavoitteisiin perustuen. Riskienhallintatyön kautta saatuja tuloksia hyödynnetään suunnitelmallisesti mm. strategian ja palvelu- ja vuosisuunnitelmien laadinnassa, tavoitteiden asettamisessa, tehtäväkuvissa ja prosessien kuvauksissa.	2,8	Lapsivaikutusten arvioinnin kehittäminen, palvelukykykyselyjen ja palveluverkkokyselyjen hyödyntäminen, Kunta 10-tulosten hyödyntäminen, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman hyöd.	2019-2020 Kopa yhteistyössä sote-palveluiden kanssa

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Järjestelmällisen riskienhallinnan nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Kasvatus- ja opetuspalvelut on laatinut toimintaympäristöanalyysin perusteella riskiprofiilin, jossa on tunnistettu toiminnan (ml. eettisyys) ja talouden kannalta merkittäviä ulkoisia ja sisäisiä mahdollisuuksia ja uhkia sekä määrittänyt niille hallinnan menettelyt ja vastuuhenkilöt. Riskiprofiilia ja riskien hallintaa käsitellään johtoryhmässä ajantasaisesti.	2,9	Riskiprofiilin päivittäminen	2019 Kopa jory
Riskien hyväksyttävyydestä ja hallintamenettelyistä (eri toimijoiden kanssa) päätetään sekä riskien hallintakeinojen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään.	2,87	Toimintaympäristön riskien ja hallintakeinojen arviointi ja kehittäminen → vuosikello	2019 Kopa jory

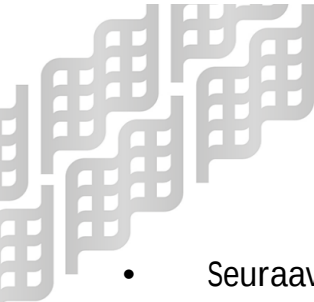

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Järjestelmällisen riskienhallinnan nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetilä sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Palveluryhmän riskien tunnistaminen perustuu toimintayksikön perustehtävään ja toiminnan luonteeseen liittyviin riskeihin (oppimistulokset ja opetusmenetelmät, häiriötapahtumat, tietotekniikan häiriöt, tilojen kunto ja käytettävyys, työhyvinvointi) sekä erilaisiin omaisuuden ja taloudenhoidon väärinkäytösriskeihin. Riskien poistamiseen tai pienentämiseen tähtäävien toimenpiteiden toteutuminen varmistetaan prosesseja kehittämällä, selkeillä tehtävien ja vastuiden määrittelyillä, riittävillä resursseilla ja ripeillä toimenpiteillä.	2,8	Talouden ja toiminnan seurantajärjestelmien kehittämistä jatketaan	2019→ Kopa jory
Riskienarvioinnissa huomioidaan esimerkiksi toiminnan ja investointien tuloksellisuuteen, jatkuvuuteen ja häiriöttömyyteen, henkilöstön jaksamiseen, fyysiseen turvallisuuteen, tilojen kuntoon ja sisäilmaolosuhteisiin, toiminnan eettisyyteen, väärinkäytöksiin sekä tietojen ja raportoinnin luotettavuuteen liittyviä riskejä	2,9	Tulosten laajempi hyödyntäminen päätöksenteossa	Kopa jory
Riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja tuloksista raportoidaan tilivelvolliselle toimielimelle ja palvelualuejohtajalle riskiprofiiliin ja merkittäviksi analysoitujen riskien osalta riskikorttien avulla riittävän ajantasaisesti sekä osana palvelu- ja vuosisuunnitelmien toteutumaraportointia	2,9	Vuosikello	Kopa jory
Järjestelmälliseen riskienhallintaan liittyvä dokumentaatio: Palvelu- ja vuosisuunnitelma, henkilöstösuunnitelma, riskiprofiili, valmiussuunnitelma,			
Kokonaisarvio riskienhallinnan nykytilasta ja kehittämistarpeista: 2,9 Riskiprofiilin seurannan menettelyitä tulee terävöittää. Vuoden 2019 aikana päivitetään kasvatus- ja opetuspalveluiden riskiprofiilia toimintaympäristön muutos huomioon ottaen. Riskienhallinnan tilan ja seurannan varmistamiseksi riskienhallinnan kehittämistoimenpiteet ja tavoitteet otetaan osaksi johtoryhmän vuosikellon mukaista toimintaa. Talousarvion toteutumisen, resurssien suunnittelun ja seurannan tueksi kehitetään talouden seurantajärjestelmiä.			

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Riskienhallinnan toteutukseen liittyvät suunnitelmat	Laadittu / päivitetty viimeksi	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Valmiussuunnitelma Valmiussuunnitelman ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain	2018		vuosittain
Pelastussuunnitelmat Pelastussuunnitelmia pidetään yllä ja niiden ajantasaisuus varmistetaan lakisääteisten palotarkastusten yhteydessä	2018		vuosittain
Työsuojelun vaarojen arvioinnit Toteutus yhdessä työsuojeluorganisaation kanssa	2018		säännöllisesti
Jatkuvuussuunnitelmat Tietojärjestelmien jatkuvuussuunnitelmat (mallipohja sisältäen rakenteen ja sisällön, tulee syksyllä 2018)		Laaditaan 2019	Jory
Yksikkökohtaiset turvallisuusohjeistukset Täydennetään tarvittaessa riskienhallinta- ja turvallisuustiimin turvaopasta ja -ohjeistuksia	2018		Vuosittain säännöllisesti
Riksimalli (Riskienhallintasuunnitelma 2015)	2018	Päivitys	Jory, 2019

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

- Seuraavien ohjaavien kysymysten perusteella toimintayksikkö kuvaa nykytilan ja tavoitetilan johdon ja esimiesten (ennaltaehkäisevistä, havaitsevista ja korjaavista) valvontatoimenpiteistä sekä määrittelee arvionsa perusteella tarvittavat kehittämistoimenpiteet
 - **Miten** on määritelty toimielimen, johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten keskeiset valvonnan kohteet sekä toteuttamisvastuut, toimeenpantu dokumentoidusti valvontamenettelyt (tavoitteiden ja riskien perusteella)?
 - **Miten** varmennetaan päätöksenteon laadun ja hyvän hallinnon menettelyiden asianmukaisuutta (valmistelu, esittely, tasapuolisuus, puolueettomuus, viivytyksettömyys, toimivaltuuksien noudattaminen jne.)?
 - **Miten** edistetään kuntalaisten palvelutarpeisiin vastaamista, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamista, tuloksellisuutta, investointien laadukasta toteutumista, toimintaan liittyvien lakien ja määräysten noudattamista sekä toiminnan eettisyyttä?
 - **Miten** varmennetaan talousarvion noudattamista sekä investointihankkeiden suunnitelmanmukaista ja kustannusarvioiden toteutumista?
 - **Miten** varmennetaan taloudenhoidon menettelyiden asianmukaisuutta (tulojen perusteet ja laskutus, menojen käsittely, hankintamenettely, asia- ja numerotarkastus, hyväksymismenettelyt)?
 - **Miten** johto on arvioinut valvontatoimenpiteiden riittävyttä ja tuloksellisuutta (merkittävien riskien hallinnan ja valvontatoimenpiteiden riittävyys, tavoitteiden saavuttaminen, raportoinnin luotettavuus ja toiminnan laillisuus)?
 - Kun huomataan poikkeamia toiminnoissa ja prosesseissa, **miten** johto varmentaa korjaavien toimien kohdentamisen ja riittävyyden mm. (osto)palveluiden saatavuus ja laatu, häiriöt teknologioissa ja tietojärjestelmissä, investointien hallinta, väärinkäytökset, jne.?

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteiden nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Toimielimen, johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten valvonnan kohteet ja menettelyt sekä prosessien kehittämistavoitteet määritellään toimintayksikön tavoitteiden, toimintaympäristön muutosten ja riskien arvioinnin perusteella. Keskeisimpien riskien hallinnan ja valvonnan menettelyt käsitellään säännöllisesti toimielimessä ja toimintayksikön sisäisissä.	3,1		Kopa jory
Toiminnan ja talouden sekä investointien riittävä ja ajantasainen seuranta sekä tarvittavat korjaavat toimenpiteet on päätetty ja toimeenpantu perustuen oikeaan ja luotettavaan tietoon, palvelutarpeiden realistisiin arviointeihin, riittäviin vaikutusten arviointeihin, asiakastyytyväisyys- ja henkilöstökyselyihin. Vaikutusten arvioinneista, riskeistä ja epävarmuustekijöistä, tuloksista ja korjaavista toimenpiteistä raportoidaan avoimesti lautakunnalle talousarvioon tai investointien kustannusarvioon perustuen.	3,2		Kopa jory
Toiminnan jatkuvuuden ja palveluiden saatavuuden turvaaminen perustuvat toimintojen ja järjestelmien kuvauksiin, riittävään resursointiin, riskiperustaiseen priorisointiin, arviointeihin ja jatkuvaan kehittämiseen. Turvaaminen on järjestetty ennaltaehkäisevillä ja havaitsevilla ja korjaavilla valvontatoimilla (ohjeistukset, tiedottaminen, varahenkilöt- ja järjestelmät, kouluttaminen, testaukset ja harjoittelu)	3,1		Kopa jory

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteiden nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetilä sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Toiminnan jatkuvuuden ja palveluiden saatavuuden turvaaminen perustuvat toimintojen ja järjestelmien kuvauksiin, riittävään resursointiin, riskiperustaiseen priorisointiin, arviointeihin ja jatkuvaan kehittämiseen. Turvaaminen on järjestetty ennaltaehkäisevillä ja havaitsevilla ja korjaavilla valvontatoimilla (ohjeistukset, tiedottaminen, varahenkilöt- ja järjestelmät, kouluttaminen, testaukset ja harjoittelu)	3,1		Kopa jory
Valvontatoimenpiteiden riittävyttä ja tuloksellisuutta on arvioitu	3,0		Kopa jory
Johtamisen tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta kehitetään ja arvioidaan esimieskyselyiden ja niiden yhteisen käsittelyn avulla. Varhaisen tuen toimintamallin avulla edistetään työhyvinvointia ja päätettyjen toimenpiteiden tuloksia seurataan dokumentoidusti (Kunta10, varhaisen tuen keskustelut)	2,9	Esimieskyselyiden hyödynnettävyyttä parannetaan	Kopa jory 2019
Menoon sitouduttaessa ja käsittelyssä varmennetaan menon aiheutuminen kaupungin toiminnasta, lisäarvo kaupungin toiminnalle sekä menon laillinen perusta (hankintojen asianmukainen kilpailuttaminen ja päätös). Menotositteiden tarkastuksessa varmennetaan se, että tavara tai palvelu on saatu ja laskutuksen oikeellisuus päätökseen ja sopimukseen perustuen. Laskun hyväksyjä varmentaa menon oikeellisuuden ja tarkastuksen asianmukaisuuden.	3,5		Kopa jory
Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteitä todentava dokumentaatio: Palvelu- ja vuosisuunnitelmaraportointi, tilinpäätös, päätös menojen hyväksyjistä			
Kokonaisarvio valvontatoimenpiteiden nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3,1 Ohjeistus on ajantasainen ja perehdytyksellä varmistetaan suunnitelmien mukainen toiminta.			

Viestintä ja raportointi

- Seuraavien ohjaavien kysymysten perusteella toimintayksikkö kuvaa nykytilan ja tavoitetilan viestinnän ja raportoinnin menettelyistä sekä määrittelee arvionsa perusteella tarvittavat kehittämistoimenpiteet
 - **Miten** johtamista, sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa palveleva olennainen ja laadukas sisäinen ja ulkoinen tieto on tunnistettu ja määritelty?
 - **Miten** tietoa kerätään ja jalostetaan johtamista, päätöksentekoa, sisäistä, kuntalaisten ja eri sidosryhmien ulkoista arviointia sekä valvontaa palvelevaksi?
 - **Miten** varmistetaan tietojen oikeellisuus, riittävyys ja hyödynnettävyys toiminnan arvioimiseksi?
 - **Miten** johto ja esimiehet viestivät kaupungin toimintaan liittyvistä tavoitteista, periaatteista ja vastuista henkilöstölle ja eri sidosryhmille?
 - **Miten** johto ja esimiehet hyödyntävät tietoa ja raportointia yksiköiden johtamisessa, päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisen, investointien toteutumisen seurannassa, sekä tuloksellisuuden arvioinnissa?
 - **Miten** johto ja esimiehet ovat järjestäneet ja varmentaneet riittävän raportoinnin tavoitteista, riskeistä sekä korjaavien toimenpiteiden toteutuksesta?
 - **Miten** johto ja esimiehet varmentavat tietojen ja asiakirjojen julkisuuden, luottamuksellisuuden ja salassapidon sekä käsittelyn lainmukaisuuden?

Viestintä ja raportointi

Viestinnän ja raportoinnin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Tietoa kerätään ja jalostetaan johtamista päätöksentekoa sisäistä kuntalaisten ja eri sidosryhmien ulkoista arviointia sekä valvontaa palvelevaksi.	3,1		Kopa jory
Oikean ja ajantasaisen tiedon saatavuudella ja avoimella vuorovaikutuksella varmennetaan toiminnan ja palveluiden, suunnittelun ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, henkilöstön sekä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Selkeä, ymmärrettävä ja monimuotoinen viestintä on osa olennainen osa toiminnan suunnittelua ja päätöksentekoa sekä niiden toimeenpanoa. Tiedon avoimuudella ja läpinäkyvyydellä mahdollistetaan julkisen vallan ja varojen käytön valvonta.	3,0		Kopa jory
Johtavat viranhaltijat ja esimiehet vastaavat ajantasaisesta ja riittävästä viestinnästä henkilöstölle, kuntalaisille ja eri sidosryhmille. Viestintävastaava on nimetty ja hänellä on läsnäolo- ja puheoikeus johtoryhmässä ja eri työryhmissä. Viestinnän sisältö, vastuut, aikataulut ja menettelytavat suunnitellaan erityisesti merkittävässä hankkeissa sekä tehtäessä yhteistyötä muun muassa liike-elämän kanssa. Häiriötilanteiden viestintä on määritelty valmiussuunnitelmassa.	3,2		Kopa jory
Tietoa ja raportointia hyödynnetään yksiköiden johtamisessa päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisen investointien toteutumisen seurannassa sekä tuloksellisuuden arvioinnissa.	3,1		Kopa jory

Viestintä ja raportointi

Viestinnän ja raportoinnin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetilä sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Tavoitteista riskeistä sekä korjaavien toimenpiteiden toteutuksesta raportoidaan riittävästi.	2,9	Sisäisen valvonnan itsearvoinnin tulokset käsitellään alueittain kerran vuodessa	Vastaavat rehtorit, palvelupäälliköt 2019
Asiakirjojen ja erityisesti salassa pidettävien/luottamuksellisten (mm. henkilö- ja terveystietoja sisältävät) asiakirjojen käsittelyssä noudatetaan kaupungin tietosuoja- ja turvaohjeistuksia. Salassa pidettävien ja luottamuksellisten asioiden sisäverkon ulkopuolisessa sähköpostiviestinnässä käytetään salattua sähköpostia.	3,3		Kopa jory
Todentava dokumentaatio: Palvelu- ja vuosisuunnitelmaraportit, johtoryhmän muistiot, kopa-uutiset			
Kokonaisarvio viestinnän ja raportoinnin nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3,1 Varhaiskasvatuksen raportointiin liittyvien tietojärjestelmien ja tiedon analysoinnin parantamiseksi on otettu käyttöön uusi Fakta -tiedollajohtamisen järjestelmä. Sisäistä viestintää on tehostettu luomalla koko palveluryhmän kattava, kuukausittain julkaistava tiedote, Kopa-uutiset. Riskienhallintaan liittyvää viestintää parannetaan käsittelemällä sisäisen valvonnan arviointiraportti aluejohtoryhmissä vuosittain.			

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja arviointi

- Seuraavien ohjaavien kysymysten perusteella toimintayksikkö kuvaa nykytilan ja tavoitetilan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisen järjestämisen seurannan ja arvioinnin menettelyistä sekä määrittelee arvionsa perusteella tarvittavat kehittämistoimenpiteet
 - **Miten** lauta- tai johtokunta arvioi ja valvoo hyvän hallinto- ja johtamistavan ja siihen sisältyvän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä sekä siihen liittyvien eri osatekijöiden ja menettelyiden riittävyyttä ja tuloksellisuutta?
 - **Miten** lauta- tai johtokunta osallistuu toimintaympäristön analysointiin ja riskiprofiiliin sekä merkittävimpien riskien hallinnan käsittelyyn?
 - **Miten** ulkoistetuissa palveluissa tai avustustoiminnassa seurataan ja arvioidaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä ja toimivuutta?
 - **Miten** käsitellään sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen raportit ja huolehditaan annettujen suositusten toteuttamisesta?
 - **Miten** valmistellaan tilinpäätöksen toimintakertomukseen sisältyvä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko?

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seurannan ja arvioinnin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja tuloksista raportoidaan riskiprofiiliin ja merkittäviksi analysoitujen riskien sekä epävarmuustekijöiden osalta toimielimelle riskikorttien avulla riittävän ajantasaisesti sekä osana palvelu- ja vuosisuunnitelmien toteutumaraportointia. Mikäli tilikauden aikana havaitaan uusia ja merkittäviä riskejä, niiden hallinnasta raportoidaan välittömästi.	2,8	Riskienhallinnan ajankohtaiset asiat käsitellään säännöllisesti rehtoreiden ja päiväkodinjohtajien palavereissa.	Kopa jory
Ulkoistetuissa palveluissa tai avustustoiminnassa seurataan ja arvioidaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä ja toimivuutta.	2,8	Tehostetaan valvontaa	Kopa jory
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko toteutetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvausasiakirjan laadinnan yhteydessä tehtävällä johdon ja asiantuntijoiden itsearvioinnilla, kehittämistoimenpiteiden ja vastuutoimijoiden sekä aikataulujen määrittämisellä. Selonteko käsitellään palveluryhmien ja palvelualueen johtoryhmissä sekä omana pykälänä tilivelvollisessa toimielimessä.	3,2		Kopa jory
Kokonaisarvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seurannan ja arvioinnin nykytilasta ja kehittämistarpeista: 2,9 Riskienhallinnan asiat käsitellään säännöllisesti johtoryhmissä ja esimiesten sekä henkilöstön kokouksissa.			

Liitteet

- Toimintaympäristöanalyysi, 14.12.2017

Toimintaympäristö
analyysi_sikula 201

- Riskiprofiili

Kopa riskiprofiili